

Nasjonalparksaken

Oppdatering og status

Orientering fra styret til årsmøtet

21. mars 2019

Rausjømarka Vel

Stiftet 24 mai 1951

Org.nr. 915 838 324

Styrets tilnærming

- Ivareta hytteeiernes interesse, ref. vellets formål.
- Hatt dialoger og gitt innspill.
- Bidra til god saksbehandling.
- Bli oppfattet som en seriøs og konstruktiv aktør.
- Oppnå støtte og resultater.

Formuleringer om rettigheter

- Vårt forslag til formulering i Energi- og miljøkomitéens innstilling:
”Komitéen ønsker ikke å gjøre det vanskeligere å bruke hyttene i en nasjonalpark, og anbefaler å videreføre hytteeiernes rettigheter slik de er fastsatt og praktiseres etter Markaloven.”
- AP, SV, V og MDG i Innst 175 S (2016-2017):
”...viser til at det er både fastboende og ca. 90 hytter i tillegg til et par serverings- og overnattingsstededer i området som er foreslått som nasjonalpark i Østmarka. Dette flertallet mener det er viktig at disse sikres fortsatt mulighet til å bruke eiendommene i Østmarka i forbindelse med opprettelse av nasjonalparken, og mener at deres rettigheter bør videreføres slik de er fastsatt og praktiseres etter markaloven.”

Styrets møter og kontakt i 2018-2019

Viktigst:

- Formell og uformell kontakt med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen.
- Formell og uformell kontakt med Miljødirektoratet.
- Møte og kontakt med interessegruppen Hytteeiere i Marka (representert i Markarådet).
- To møter med ordføreren i Enebakk.

Lovbestemmelser for vern

- Markaloven (av 5. juni 2009)
 - Sikre **friluftsliv** og naturopplevelser
 - Adgang til sterkere vern av enkelte områder som på grunn av naturopplevelsesverdier har særskilte kvaliteter for friluftslivet ("eventyrskoger").
- Naturmangfoldloven (av 19. juni 2009)
 - Sikre viktige **naturverdier** for ettertiden.
 - Ta vare på arter, naturtyper og økosystemer.
 - Ulike former for vern: Naturresevat, nasjonalpark, landskapsvernområde og frivillig vern.
 - Naturverdier kommer foran brukerinteresser.
- Skogbruksloven
 - Egen markaforskrift som regulerer skogsdriften i Marka.
- Plan- og bygningsloven
 - Kan planlegges og etableres soner til bl. a. friluftsliv, grønnstruktur og bevaring av naturmiljø.

Markaloven – forarbeidene sier

- Forarbeidene fremgår av Ot.prp 23 (2008 – 2009).
- Loven vil ikke innebære negative konsekvenser hverken for Markas hytteeiere eller fastboende.
- *«Innenfor lovens formål skal det tas hensyn til etablerte lokalsamfunn og tradisjonelt hytteliv i Marka. Loven er derfor ikke til hinder for vedlikehold, hensiktsmessig modernisering og andre bygge- og anleggstiltak som er nødvendig for å opprettholde disse etablerte lokalsamfunnene eller enkelt hytteliv på et tilfredsstillende nivå»*
- Ikke behov for å forby eller begrense retten til kjøring for bolig- og hytteeiere i Marka.
- Styret argumenterer for å opprettholde dette ved en evt. nasjonalpark.

Nasjonalpark – skal være (dvs. krav)

Står i naturmangfoldloven §35

- Større naturområder.
- Særegne eller representative økosystemer eller landskap.
 - Det vil si at det har karaktertrekk som skiller det fra andre områder.
 - Det skal gjøres rede for hvilke natur- og kulturverdier som ønskes ivaretatt.
 - Verneområdet skal ha en geografisk avgrensning som samsvarer med verneformålet.
- Uten tyngre naturinngrep.
 - Loven nevner eksempler på tyngre tekniske inngrep.

Dette er skjønnsmessige bestemmelser.

Tyngre tekniske naturinngrep – bl. a.

- Offentlige veier, skogsbilveier, traktorveier, landbruksveier, samt anleggs- og seterveier (med lengde over 50 meter).
- Kraftlinjer med spenning på 33 kV eller mer.
- Magasiner (hele vannkonturen ved høyeste regulerte vannstand), regulerte elver og bekker.

Hus og hytter ikke nevnt.

Inngrepsfrie naturområder (INON)

- Større sammenhengende naturområder med et urørt preg.
- Måles gjennom arealbruksindikatoren «Inngrepsfrie naturområder i Norge» (INON).
- Miljødirektoratet har utarbeidet INON-kart over hele Norge, dvs. også over Østmarka. Tilgjengelig på nettet.
- Miljødirektoratet har samlet og oppdatert informasjonen i nesten 40 år.
- Gir en viss pekepinn om hva som i forvaltningspraksis er vektlagt ved tolking av vilkåret om "uten tyngre tekniske inngrep" for å etablere nasjonalparker.
- Viser at det bare er en mindre del av Østmarka som er inngrepsfri sone (1-3 km fra inngrep).

I nasjonalpark - forbud mot

- Oppføring av nye bygninger.
- Utvidelse av bygninger.
- Reiselivsanlegg.
- Motorferdsel, det vil si bl. a. kjøring for hytteeiere.

Det er noen, men begrensede muligheter for dispensasjon.

Departementet uttalte i 2009

- Viktig å sikre natur-, kultur- og friluftslivsinteresser også i nærheten av by og tettsted.
- Har tilstrekkelig lovhjemler til å ta vare på slike områder på en langsiktig og god måte.
- Departementet så på ett punkt behovet for å styrke lovgrunnlaget ut fra hensynet til bl. a. friluftslivet og fremmet forslaget til markalov.
- *«ikke er behov for en egen vernekategori om bynasjonalparker i naturmangfoldloven.»*

Fylkesmannens uttalelse 17. des 2018

- Tatt utgangspunkt i de områdene som ligger innenfor markalovens grense.
- Bygger på registrerte naturverdier, med vekt på nyere registreringer.
- En betydelig høyere andel skog eldre enn 80 år på middels og høy bonitet, enn resten av Marka.
- Gammelskog er god for truede arter.
- Flere rødlistede og forvaltningsprioriterte arter i Østmarka.
- Omtrent 93 prosent av arealene som utgjør nasjonalparkene er INON-områder.
- 7 prosent INON-områder i vurdert område i Østmarka, hvorav 2 prosent ligger utenfor naturreservatene.

Våre to brev til Miljødirektoratet

Brev datert 28. januar og 13. februar 2019. Se vellets hjemmeside.

- Fylkesmannens rapport oppfattes som ensidig for nasjonalpark. Politisk bestilling av faglig vurdering?
- Fylkesmannen opplyser ikke at det er fastboende i Østmarka.
- Savner tydeligere vurdering av om vernet i dag er tilstrekkelig , og om sterkere vern kan sikres på annen måte.
- Påpekt de svært små inngrepsfrie naturområdene (INON): 7 prosent.
- Anmodet om bedre juridisk vurdering av om lovens krav til inngrepsfri natur er tilfredsstillt.

Miljødirektoratets anbefaling 12. mars

Miljødirektoratet har fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere om Østmarka fyller kravene til nasjonalparker.

- Et «areal på 50 – 70 km² i sentrale og østre deler av Østmarka kan gi grunnlag for en framtidig nasjonalpark».
- Det er «et område rikt på naturkvaliteter og med stor opplevelsesverdi».
- Anbefaler omgjøring av dagens naturreservater til nasjonalpark.
- Et stort antall hogstflater kommer i konflikt med kravet om «naturområde». Men relevant å fremskrive utredningsområdets naturverdier (200 år ofte brukt som referanseverdi).

Miljødirektoratets anbefaling 12. mars

- For å kunne opprette nasjonalpark, må området i sin helhet fremstå som i det vesentlige uberørt av tyngre tekniske inngrep.
- Det er *«mange tekniske inngrep i Østmarka i form av veier, kraftlinjer og damanlegg som kommer i konflikt med kravene til nasjonalparker»*. (Miljødirektoratet kjenner ikke til omfanget av biltrafikk fra allmennheten eller opprinnelsen til demningene).
- *«Innlemming av veier i en nasjonalpark er problematisk knyttet til hjemmelsgrunnlag og videre en lite ønskelig forvaltningspraksis»*.
- *«En forutsetning for å etablere en nasjonalpark i deler av Østmarka vil være at veier i all hovedsak tilbakeføres i forkant av vernevedtaket.»*
- Det kan *«være aktuelt å fjerne damanlegg for å gjenopprette naturlig vannføring med tilhørende økologiske prosesser.»* Kulturminneverdien av dette må vurderes.

Status

- Klima- og miljøminister Ola Elvestuen: Vi er nå et skritt nærmere en nasjonalpark i Østmarka.
- Idéen har støtte fra mange.
- Jeløya-plattformen: Lokal medvirkning og aksept er en forutsetning for opprettelse av nye nasjonalparker.
- Miljødirektoratet: Østmarka tilfredsstillende ikke kravene til nasjonalpark slik Østmarka er i dag. Noen inngrep må tilbakeføres: Dammer og veier.
- Miljødirektoratet: Naturresevatene bør opphøre og inngå i en nasjonalpark.
- Usikkerhet og uro om tiltak og konsekvenser. Må klargjøres før evt. vedtak.
- Mulig utfordring for rettighetshavere:
 - Etablert nasjonalpark uten at det egentlig er juridiske grunnlag for det
 - Staten forvalter området etter nasjonalparksbestemmelsene.
- Statsråden har knyttet stor politisk prestisje til saken.

Avslutning

- Styrets arbeid har gitt gjennomslag.
- Vi er nå inne i en viktig fase hvor spørsmålet om opprettelse av nasjonalpark vil bli avgjort, og føringer for den etterfølgende verneprosessen vil bli gitt.
- Beslutning om oppstart av verneprosess vil i realiteten være en beslutning om å opprette nasjonalpark.
- Styret vil fortsette sitt engasjement som en konstruktiv part.
- Vi vil søke å bidra til å redusere usikkerhet og utrygghet for hytteeierne.
- Vi vil arbeide for å få inn formuleringer i politiske dokumenter som kan videreføre og sikre hytteeiernes rettigheter.